

הרב חיים הררי

בעניין באיסורא אתה לידיה גבי חצר

שאלת:

אבידות הנמצאות במנויות או באולמות וביו"ב, מה דין כלפי בעל המקום וככלפי מוצאה. והשאלה נח' לכמה חלקים:

א. האם יש חיוב השבה או שמירה על בעל המקום, או שמא אין חיוב השבה אלא רק איסור לזכות בה, או שמא מותר אף לזכות באבידה לאחר יאוש בעלים.

ב. אם נאמר שיש איסור לזכות, האם רק בשיעוד מהמצאות האבידה קודם יאוש, או אף לא ידוע.

ג. האם הוא רק בדבר שיש בו סימן או גם בדבר שאין בו סימן.

ד. האם לאחר מותר לזכות בה אחר שנכנס לחצירו של בע"ב קודם יאוש, ושמא מותר גם לבעל המקום לחתה מתנה לאחר ובכך יפטר מן האבידה, ותלו בצדדי שאלה א'.

ה. באופן שהמקום אינו משתמר או שאינו ראוי לקניין, אם גם בזה חלים הדרינט הנ"ל.

ו. חצר שכורה או שותFINE בהנ"ל, מה דין.

תשובות:

ואחר שעמד שם ה"ה כאבוד מכל ישראל, והרי הוא של מוצאו. וב"ת תקנה ליה חצירו, לא עדיפה חצירו מידן, דאילו בא לידי קודם יאושתו ל"ק הויאל ובאיסורא אתה לידיה, הלכ' חצירו נמי בכח"ג לא קנייא ליה, עכ"ל.

וכח"ג כי הראשונים (דף כ"ד ע"י) לעיל דף כ"ג ע"ב) הזו גברא דאשכח קופרא כי מעכרצה אתה لكمיה דבר א"ל זיל שקול לנפשך משום יאוש בעלים נגעו בה, ע"ש. וכי הנ"י משום רידיעי דחק קופר לה' של בעל הגת, دائית, ביוון דברשותו, ל"מ יאוש.

א. **יסוד הדין דבאיסורא אתה לידיה גבי חצר**

הנה ד"ז נפתח בנדולים, דיעוי" במתני" (דף כ"ז ע"ב) מצא בגל ובכוטל ישן הרי אלו שלו. ובגמ"י מפני שיכול לומר של אמראים הן, וכגון דשתיך טפי. ובתוד"ה דשתיך ו"ל: וא"ת וליקני ליה חצירו לבעל הגל או לבעל הכוטל ו"ל דאין חציר קונה בדבר שיכול להיות שלא ימציאנו לעולם כמו הבעא שהוא מוצנע בעובי הכוטל, עכ"ל. ועיי" ברא"ש שכabb בת"י קמא בת"י התום, ובת"י השני ת"י דמה שנשאר ממון מן האמוראים הי' מתחלק לכל ישראל,

רחק' למ"ד יאוש קני למה לא יקנה נם באבידה ותי' דאה"נ דגמ' באבידה לדידיה באיסורה אתה לדייה דאבידה, הוא משומ שנתה הייב בהשבה כמו גוילה.rai ס"ל כרמבר'ן ה' באבידה למ' יאוש כלל דחווי ידו כדי בעליים. וכן חוכיה הקצתה"ח (ס"י שנ"ג סק"ב, וס"י שם"א) וכן בנתה"מ. והק' האחרונים (האגודת אוזוב קונטראם ישל"מ, חמרא"ש (דף ב"ז ע"א) אמר"מ (ס"י ל"ז אות ב') חז"א ב"ק (ס"י י"ח סק"ד) דהא בחצץ כמו גבי גל שלא ידע מן האבידה לכואו ל"ש בגין חיוב השבה וגם לא דין שומר אבידה, דהא וודאי בעל הנל אינו חייב לכל ישראל אם תנגב האבידה, וכן דלבאי אין חייב אחר בשמוואה ולוקחה לנפשיה, א"כ אי שומר ליכא אי השבה ליכא, ומה שייך בוה באיסורה אתה לדידיה שלא תוכה לו חצירו לאחר יאוש שלא מדרתו.

והנה יש מן האחרונים שתי' (אמר"מ שם, חז"א שם) דוחו דין מדיני הטעדר שלא עדיפה מידו, אבל היכא שאילו הי' בידי לא הי' זוכה, גם חצירו ל"ק. אבל רקשה על טעם זה טובא, אדם וזה הטעם הי' צrisk להיות הדין דלבוי מתיאש בעל האבידה יזכה בעל החצץ, דהא השטא איأتي ליד בעל החצץ הי' זכי בית. ועינתי שוב בחז"א שם שעמד בוה וכ' החצץ פגומה היא זו, دائ' חצירו בידו, א"כ דון לה בידו ממש ונתחייב בהשבה מעיקרה. והנה מצד הסברא צ"ע טובא, דהרי לכואו גם אתה אבידה לידי שלא

ואית ותקני לי' גטו לבעל הגת י"ל קודם יאוש הויל ולא עדיפה חצירו מידו, כ"ב הרנבר'ר, עכ"ל. ועש"ך (ס"י רס"ח סק"ב) שהביא לדברי מוהרשל'ל שהוכיה מדברי תוס' הניל' שלא ס"ל כד' הרא"ש מדרמייתו ראי' מהנות דבלא הויה להמצאינו זוכה לבעל החנות, ודלא משומ דבאיסורה אתה לדייה. ותי' מהרש"א דהתוס' ס"ל דחנות מיירי ברוב עכ"ם. והש"ך דעתו במחרש"א ולא מטעמה, רע"ב מהני' גם אליבא דרבא דישל"מ הוי יאוש, ע"ש. ועי' ר"מ (היל גז"א פ"ד ה"ד) גבי חנות וויל: ולמה לא תקנה לו החציר, לפי שאינה משתمرة ולא אמר תקני לי' חנותי. והשיג הראב"ד יש מי שאומר אף' אומר תקני לי' חנותי, ל"ק. לפי שבאה המציא קודם יאוש וחצירו בידו. ועי' מ"מ שב"כ בשם הרשב"א. וכ' הש"ך דגמ' הר"מ לא כ' טעם ד משתמרת, אלא משומ דהוא לכ"ע. גם הראב"ד אין כוונתו להשיג על הר"מ, אלא בא לומר האמת לדידן, ע"ש. ובפ' הש"ך לעיל (ס"י רס"ב סק"א) וכן בנתיבות (ס"י רס"ב א') וכן נר' להלכה.

והנה בעיקר הדין דאבידה קודם יאוש לא זכי, מצינו בראשונים ב' דרכיהם ונבראים בקוץרא. שי' הרמבר'ן דשומר אבידה ידו כדי בעליים, ומ"ה למ' יאוש. וכבר הארכו האחרונים בביבאר שיטתו, עי' נתה"מ (ס"י רנ"ט סק"א) וקצחות (שם), ואמר"מ (ס"י ל"ז) וש"א, ואכ"מ. וש"י תוס' ב"ק (דף ס"ו ע"א)

עוד נר' להוכיח בד' הקוצה"ח לא כה, שכ' (ס"י רנ"ט סק"א) להקשות בהא דאמר" בדבר שיש בו סימן כ"ע לפ' דל"ק ע"ז דשמעונייה דיבאש לבסוף, לה יאוש. והיבי דמי אי דנטלה לנוללה, אפי' יש בו ס"י נמי לד' הרמב"ן הנ"ל דמhani יאוש. ואוי ע"מ להשיבה, אפי' נטלה אחר יאוש ל"מ, כיון דידו כיד בעליםתו לא זכי ביה. ות"י דכיוון דאינו מחויב בהשובה, ידו כיד בעלים לא הויא אלא היכא שנטלה ע"מ להשיבה קודם יאוש, דהו"ל שומר אבידה והוא"ל ש"ש של הבעלים דאו ידו כיד בעלים, אבל כי מטה לאחר יאוש דין שומר אבידה כלל, איב' נהי דל"ק בשעת הנגבה משום דלא נתבעון לקנותה, מציא קני לה אח"כ בעת שירצתה, עכ"ל. ומבו' דאף שבאמת כוון לשומרה ולהשיבה בעלה, מ"מ לא חיל דין ידו כיד בעלים, אלא היכא שנתחייב בהשובה. וכן בהא דישל"מ מקרי באיסורה פ"י הקוצה"ח משום דעתחיב בהשובה וה"ל שומר אבידה וידו כיד בעלים. ומ"ד ישל"מ הויא יוש ס"ל שלא מתחייב בהשובה כיון דכבר חל דין יאוש, א"כ אפי' הנגבה לשומרה מהני יאושו כיון שלא חיל עליה דין שומר אבידה. ואין לדחות הרא"י בתואנה בוגונא דידיה א"יר' שכבר hei יאוש מלפנ"כ רק דאייחו הנגבה ע"מ לשמור, חדא לדרכי רס"ב סק"ג ותרוד"ב (ס"י רס"ב) ונחת"מ (ס"י רס"ב סק"ג) ונחת"מ (ס"י רס"ב) ועוד אחריםinos דס"ל דיאוש שאני מהפרק שלא נפיק מרשות מאבד עד דאתי לרשות מוצא, א"כ אכתי ברשות מאבד

מדעתו הי' הדין דאינו מתחייב בהשובה, א"כ אמא לא נדיינה כתאי לידו שלא מדעתו ויהי הדין שיזכה לאחר יאוש. ועוד, דברראשונים הנ"ל מבו' הטעם דלא זכי בחצר משום הדין דבאיסורהathi לדייה, ולדעתם ליכא באיסורה כלל. ועוד, לדעתם יחי' הרין שם הנגבה מחציוו לאחר יאוש וודאי זוכה בכל גוונא, כיון דליקא "באיסורה", ולקמן יבו' דין זה במא' שניי.

והנה הי' מקום ליישב באופן נוסף, והוא עפ"י ביאור הנתחה"מ בר' הרמב"ן דהא דבשומר אבידה ל"מ יאוש לאו משום דין שומר הוא (ודלא במחנה"א הל' קניין חצר (ס"ז) דבעי' דוקא ש"ש, וש"ח נמי ל"ט), אלא דל"מ דין יאוש אלא בדבר האבוד. ולפ"יו הי' מקום לדון דבחצר כיון שהוא במקום המשתרעתו לא שייך יאוש, ואפי' לכוי מתייחס ל"ט, וגם בשחגבה ל"מ כיון דלא חיל היושם כלל. ולפ"יו א"ש קו' האחרונים הנ"ל, דאף דאינו מתחייב בהשובה וגם ל"ה שומר אבידה, מ"מ בשעה אבידה שומרה ל"מ יאוש. אלא דלפ"יו הא דל"מ יאוש גבי חצר הינו דוקא בחצר המשתרעת, ולקמיה יבו' דהו מה' הפוסקים. וגם בעיקר הדין אי מהני יאוש ברשותו הוכיח הגראע"א בח"י (רף ב"א ע"ב) מהთום' (רף ב"ו ע"א) ש' דין בעה"ב מתייחס מהפכו ימים רבים, משמע ראמ' הי' מתייחס הויא מהני אף שהוא ברשותו במקום המשתרע. ובש"ך הניל פסק גם לתום' אמר' באיסורהathi לידיה נבי' חצר.

תורה בע"ב, מ"מ קניין בعي, ולא קנהו כשהוא מוחופה. וא"כ אמאי נבי ה策 מקרי באיסורה כיון שלא נתחייב בהשבה, וגם ליבא עליה דין שומר כלל. והנה עוד יש לעמוד בענין זה ע"ד הקצוה"ח (ס"י ר') דכתב להקשות אהנד ראשונים דסבירו יש ה策 להקדש, מדרתנן מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר, בהר הבית לעולם חולין, ואמאי לך ה策 לנבותה, כיון דהר הבית ה策 דנבותה. ותי הקצוה"ח עפ"מש"כ הראשונים באן, דהיבא דأتي לה策 קודם יוש לא עדיפה מידו דבאיסורה אתה לירידה, ואעיג דמייאש בתר הבי לא וכי, ע"ש. והנה נבי הkadש קייל בחומר (ס"י ש"א ס"א) דליך שמירה, ופשיטה נמי דגס ליבא חיוב השבה נבי הkadש, ומה שייך באן באיסורה אתה לירידה. וקושי זו מצאתה אח"כ בס' אמר"מ (ס"י ל"ז סק"ד) ע"ש. וברמן דין לא הבנתי קו הקצוה"ח שם דלקני החיזרו להקדש, כיון דהתם איירי בה策 שאינה משתמרת, וצ"ע ואכ"מ. ועיי' מנהת חינוך (מצ' תקל"ט) שנקט בקטן שמצויה מציה והגדיל, דשפир יכול לוכות בגנות, כיון דבנהגה לא נתחייב בהשבה ובשמירה, וכשהגדיל כבר נתיאש, ע"ש. ומבו' דנקט לבאי' לדין "באיסורה" ע"י לדין שומר ממש. וכל זה שלא בהנתה"מ (ס"י רנ"ט סק"א) הנ"ל דבאיידה שאינה אבודה מן הבעלים ל"מ יוש, ובנ"ל⁸.

ולא हוי דידיה עד דמנגיבה ליה, ובאן הוא מגיבה לשומרו ואני זוכה, וכרוצחה לזכות כבר הוא שומר לבעלים. ועוד דהא גם לאבי' בישל"ט דרך מצד שחיבב בהשבה ובשמירה הוא דאיינו זוכה, ובמו שהובא לעיל, אבל בלי דין שמירה וחיבור השבה هو זוכה בכל דבר שאיב"ס לאחר שיתיאש הבעלים ולא הי' דין באיסורה. והרי בזה לא חיל עידיין היוש עד שנתיאש בפועל, ואפ"ה מבו' בקצוה"ח דבלא דין שומר הי' זוכה בזה.

ומה"ט נר' דהקדזה"ח (ס"י רנ"ט סק"א) מבאר דברי הרמב"ן באופ"א, וול': דביוון דהשומר אינו מהתייאש שהרי הוא תחת ידו והוא כיד בעלים א"כ יוש דבעלים ל"מ, עכ"ל. ומשמע הטעם משום דהשומר ידו כיד בעלים ל"מ יוש בעלים, וביעי' לזה דין שומר ממש, והיינו שיש לו שייכות לחפץ, ודין היוש תלוי בו. ואפ' דלהיפוך נבי יוש השומר דנו האחרונים דל"מ יושו להפקיע החפץ מבעלים (עיי' או"ש שופ' פ"ח ה"א וכן עי' מקו"ח ס"י ת"מ בקו"א אותן י"ג), מ"מ לגבי שמירת החפץ לבעליים י"ל ג"כ להיפוך דל"מ יוש הבעלים. ועכ"פ לפ"ז זה בד' רמב"ן ע"כ דבעי' דין שומר ממש, וא"כ נבי ה策 תקשי, דהא דעת הקצוה"ח (ס"י רצ"א סק"ד) נבי שומר אבידה דבעי קניין, ולבן כ' שם דבשמצוא בדיל מוחפה בסוף לא מקרי קניין, כיון דאין דעתו על המוחפה, ואפ' דהיבתו

⁸ ואין לישב לד' הנתה"מ דגבי קטן החשב בגין משומר כלל, שהרי הנתה"מ (ס"י רס"א סק"א) כתוב בזה"ל: אבל בקטן דליך יוש דהא אף' ממון של קטן יש בו גזל מפני דרכיו שלום, גם ביד הקטן החשב כמשומר קצת, כי הקטן החשב קצת שומר, כמ"ש מוט' ב"ק (דף ט' ע"ב) ד"ה ולובי יותן, ע"ש. וגם רובה דאיןשי נוונימ חפצים ביד קטן פקה אומדן דמוכח דלא מייאש נפשיה, עכ"ל. אם לא שנאמר דבאי' בקטן החسب משומר קצת, מ"מ אם נתיאש בעודו שהיא בידו מהני יושו, ויל"ע.

ס"ז לפיכך המוצא חבית של יין בעיר שרובה גוים תולין אותה בשל גוי והאין אסור בהנאה והקנקן מותר.

ועי" בגרעיק"א (עה"ג שו"ע) ע"ד הסמ"ע הנ"ל, ריש לתמהות, דהא לדברי הרמב"ן בס"ל דרין באיסורה נבי אבידה ממשם狄דו כיד בעלים, א"כ ברוב גוים נמי צ"ל הדין דלי"ה שומר, כיון דליך נביין חיוב השבה. ומוכח שהגרעיק"א למד רבעי דין שומר לו. אלא דליך' וזה אינו ראי' ומשום דברין החתם ר"ג הוא, א"כ ייל' דמעיקרא לא אנבחה בשביב לשומר ולהשיב לבעלים, וא"כ גם בפועל אינה שמורה. ולפי"ז א"ע לד' הסמ"ע מה שיק כאן באיסורה לד' השו"ע והסמ"ע הנ"ל. וצ"ל כמו שב' תוס' (דף ב"ג ע"א) הנ"ל, ונהי דלא קייל' בותיהו, דהא ברוב נברים שרוי' משום דתלי' ברוב נברים, היינו לעניין לכתבי' משום אין לחוש שהוא של ישראל, אבל אחר שנתרבר שהוא של ישראל, בזה קיימי דברי התוס' דין לסfork על הרוב נבי' השבת אבידה, דכל לאפשר לברר ע"י הכרות, מבורי'. ומתחילה בשחררים אף רמנפשה אין צריל לתלות בישראל, מ"מ היה ע"ד שאם יתרבר שהוא של ישראל ישיבנו. וקצת יסוד ליה הם דברי הנטה"ט (ס"י רנ"ט) שת"י על קו' הקצואה"ח באבידה שאיב"ס דמןנ"פ אי נטלה ע"ט להשבה אפי' אחר יאוש יברון, ואי ע"ט ליטלה לנפשיה גם קודם יאוש הרוי אלו שלו. ותי' הנ"ט דעתלהafi' שיפי' הדין, אם להכרייו או לעצמו. הרי דאף שיתכן שהוא אחר יאוש, מ"ט

אמנם בד' הראשונים נראה שלא סברו בן, דהנה בשו"ע (ס"י רנ"ט ס"ג) בזה"ל: לפיכך המוצא חבית של יין בעיר שרובה עכו"ם יינה אסור בהנאה והקנקן מותר ואם בא ישראל ונתן בה סי' או וודאי של ישראל הוא ונתייחסו ממנה ומותרת למוצא. וכי' הסמ"ע (סק"י) דציריך שיהא דבר שמרגש בו בנפילתו. והוא עפ"ד הטור והרא"ש, וכ"פ להדרי בשו"ע שם לעיל מינה, דהא דברוב עכו"ם אפי' יש בה סי' הרי אלו שלו, היינו בדבר שיש לתלות שידע מיד בנפילתו, דאל"כ הו ישל"מ, ולא קני, ואין שום חולק בו. ומבי' דאף דליך' חיוב השבה כלל, דהא מירי' במוצא ברוב עכו"ם ותלי' דנפל מהן, בכ"ז אם הוברך אחר יאוש דהוא של ישראל, א"י ליקות אם לא דתלי' דידע בה האבד קודם שהגביה זה, דאל"כ הו באיסורה. ואין לומר במ"ש תוס' (דף ב"ג ע"א) דלגבוי השבת אבידה לא תלי' אחר הרוב דכל היכא לאפשר לברורי מבורי', וכל הדין ברוב נברים דהוא שלו אפי' יש בו סי', היינו משום דתלי' ביוש של בעלים, וא"כ לעולם איכא חיוב השבה מצד הדין לא היל' א"כ וכיון דיאוש בפועל עדין לא היל' א"כ איכא דין באיסורה כיון דמחוייב בחשבה. ז"א, חדא דבטוס' (דף ב"ד ע"א) ד"ה כי כתבו דברוב נברים אול' בתר רובה (ועי" בגרעיק"א (דף ב"ד ע"א) שנקט דמש"ב תוס' שם הוא לר' שמעון ב"א, ע"ש). ועוד דיעו"י בסמ"ע (ס"י ר"ס סקי"א) שנקט גם הטעם, דתולין דנפל מרוב נברים. וכן עי" בטור (ס"י רנ"ט

דין שומר אבידה אף שלכארה החפץ
אינו שמור לבعليו כלל.

ועי" ב"מ (דף כ"ג ע"ב) ההוא גברא דאשכח כופרא כי מעצרתה אתה لكمיה דרב אל' זיל שקול לנפשך וכו' אמר אבא משום יאוש בעלים נגעו בה. וכ' הג' והוא דאי' זיל שקול לנפשך, משום DIDU' דהך כופר לא היהת של בעל הנגה, דאי' דידיה הוה בין ברשותו הוי, ל"ט יאוש, עב"ל. ומבו' דאף דשכחו בעה"ב, מ"מ ל"ט בה יאוש. וכן' לבאו' רכיוון שהוא אבוד ממננו, למה ל"ט יאוש, דהא דין שומר אבודה ל"ש בגין. ועכ"ל בין דהוא ביתה, ובוודאי ברבות הימים ימציאנו, א"כ כל שעתר או יכול לモצאו, בזה ל"ט יאוש. וכדכתיבנא לעיל, דرك באופן שבודאי הוא אבוד ומן הסתם לא ימציאנו, בזה מהני יאוש, ובנ"ל.

וננה קי"ל בש"ע (ס"י רס"ב ס"ג) דהמוצא אבידה שאיב"ס ולא ידעו הבעלים מנפילתה, שוב אינו זוכה בה גם לאחר יאוש. ועיי' בסמ"ע דכה"ג הוא שקראו חז"ל באיסורא אתה לידיה, וכח"ג בתבו הראשונים (דף כ"ד) (להלן הובאו לעיל). ויל"ע דלשין הר"ן (דף כ"ה ע"א) וז"ל: נמצאה כלל אבידה דבר שהוא דרך נפילה וא"ב סימן כל שייל שידעו הבעלים דאי'א יאוש מדעת הוא שלו ואם לאו לא יטול כדרמה זה ר"פ. ולקמיה כ' הר"ן, ספק הנהו לא יטול, משום דאי' רך נפילה, אי' אבידה שמוחരין עליה, ע"ש. ומבו' מדבריו דבר חדש, דbabaidha שא"ב סי', ליבא כלל מצווה

בשוחברר שהוא קודם יאוש, מהויב להכריין. ואף דליך ראי', דההם הוי ספיקא ממש, וכמ"ש המ"מ והגראע"א, מ"מ לדוחק העניין אולי י"ל גם בגין הבוי.

ולפי דברינו, הכא הוי ממש שומר לבعليו ותו ליבא יאוש, וא"כ י"ל נבי הוצר דנהי דין שומר ליבא, מ"מ כיון שהגיע לחצירו והוא שומר לבعليו שאם ירצו יטלו את שלחם מזה,תו ל"ט ליבותה בה. אלא דכבר כתבנו דלפי'יו זה רק בחצר המשתרמת. ולקמן יבואר דין בחצר שאינה משתמרת יש באחרוניים שנקטו דבאיסורה אתי לדידה. וכ"מ בש"ך (ס"ז רס"ח) דיש דין גופא ויבוי שם. ובפרט לדלי' הנרתא"מ גופא (ס"י רס"ב סק"א) ש' דבאופן שנכנסה האבידה לחצירו קודם יאוש, וכוון שלא לזכות ע"י הוצר כלל, אלא מנביה לאחר יאוש, שפיר זוכה. והרי כיון דין אבידה ליבא עליה, מה שייך לזכות בהתו. וגם למה צריכי לזכות החצר בזה, דהא להמבו' הרי לא בעין חיובי שמירה או חיוב השבה דນבעי הנבהה ממש, אלא כל דליך עליה שם אבידהתו ל"ש בה דין יאוש, וצ"ע (וע"כ דין אייר) בחצר המשתרמת, דאל"כ לאו בר קניין הוא ול"ש בה זוכה כלל, ודוק'). ועיי' נתיה"מ (ס"י שנ"ג סק"ד) ש' דההונה חפץ הנוב מבعليו וידע בה שנוב הוא, ל"ט לקנותו אפי' בש"ר יאוש (דמותנו לדעת הר"מ), משום דביוון דידיע שהוא גובל נתחייב לשמורתו מדין שומר אבידה. ומבוואר דאף שאינו רוצה להשבו לבעלים כלל, אפי' חיל' עליה

ולדבריו הגרעך"א (דף כ"ז ע"א) תמורה ביותר, מ"ל לחלק בין קודם הנגבה לאחר הנגבה, דהא דבר שאיב"ס מעט"י לקמה משמלת שיש לה סימנים ויש לה טובען, ומשמע דבר שאיב"ס אין בו חיוב ליטלה, ומ"ל להמציא דין חדש ולאחר שהגביה שפיר איכא עליה דין השבה ע"י טביעות עינה, דהא אםיעית מקרה למגורי.

והנה הי' מקום לומר דבראמת אחר הנגבה אינו חיוב השבה, אלא חיוב שמירה בלבד, אף אינו מהויב לטrhoה בהשבה, אלא שם ידע של מי היה יתחייב להשיבה לו, וכל המיעוט דקרה משמלת שאין לה סימנים ואין לה טובעים, הוא רק לנבי חיוב השבה ולא תוכל להתעלם, אין מהויב לטrhoה כי' להגביה או להшиб, אבל לשומר להבעלים, למה יגער אבידה זו מכל אבידה שמהויב לשומר להבעלים מפני הפסד. וא"כ ה"ג בדבר שאיב"ס יצטרך לשומרו מדין ואספתו אל תוך ביתך, אף דמינה נלמד דין שמירות האבידה, אף שאין עליו חיוב ההגביה והתריחה סביה. שום' בחמד"ש ובנוצ"ב על הש"ס (דף כ"ז ע"א) שעמדו בסתרת דברי רשי' דבר"מ מבוי דמקור דין יושילפי' משמלת, ובמרובה (דף ס"ו ע"א) ב' רשי' דמקורו מוזטו של ים. וכי רהוא דבר שאיב"ס אינו מהויב ליטול ולהברין, אבל בשחביה מהויב לשומר עד שתברר של מי הוא או שהוא מונה, ע"ש. ולדברינו והוא באממת הגדר בדבר שאיב"ס כשנטלה קודם

להגביה, ואייז אבידה שמויהrin עליה. ועיי' ריטב"א (ישן, דף כ"א ע"ב) דמשמע נמי מלשונו להדי' דלייכא חיוב השבה אלא בדבר שיב"ס, אבל באיב"ס אף קודם יאוש אינו מהויב בהשבה. וכ"כ הגרעך"א להדי' בח"י (דף כ"א ע"ב), וכן על תוד"ה דשתיך טפי (דף כ"ז ע"א), ע"ש לד' תוס'. וא"כ תמורה לכאו' מה שיק דין באיסורה אל בדבר שאיב"ס, דהא אין חיוב השבה ולא דין שמירה. ועיי' בח"י הגרעך"א (דף כ"א ע"ב) שב' דבתוס' ב"ק (דף ס"ו ע"א) שב' דין איסורה אל גבי אבידה דנתחייב בהשבה הוא בדבר שאיב"ס, דלייכא דין שומר, אבל בדבר שיב"ס, מודו להרמב"ן, דהטעם משום דנעשה שומר, ע"ש. ודבריו תמורה לכאו', دائ' ליכא דין שומר, ליכא גם חיוב השבה (וכן ה' בס' אמר"מ סי' ל"ז אות ה'). אלא דזה גם צ"ע על הגרעך"א בಗליון שו"ע הנ"ל, שלא ה' אלא לדברי הרמב"ן, ומשמע דלא' תוס' ניחא אף ברוב נקרים, אף דלא' ליכא חיוב השבה, וצ"ע החילוק בזה בין הרמב"ן לתוס'. ועכ"פ לכאו' דברי הגרעך"א סתרי אהדי' דבר' כ"א נקט דהא דלייכא חיוב השבה בדבר שאיב"ס, הינו אף בא לידי (עיי' ד"ה אמנים י"ל), ובדף כ"ז נקט דלהגביה דוקא הוא דלייכא חיוב השבה, אבל בשבא לידי, לב"ע נעשה שומר גם בדבר שאיב"ס, ומשום שיכול להזכיר ע"י טביעות עינה דמאבה. וזה לכאו' סותר לדבריו בדכ"א. שב' דחתום' ב"קoso. לא תי' בהרמב"ן, משום דס"ל לאינו נעשה שומר אף' באחרא לידי, ע"ש.

رس"ו סקט"ו שכ' דתרי קראי יlfpi' באבידה, חד מקרה דוחשנות לו, ראה היאך תשיבנו לו, ומזה יlfpi' שמחוייב רק שלא תפסד האבידה, ושלא יאכילה עגל לעגילים. ומרקא דשור לנויות גבו יlfpi', שמחוייב להשביהה. ולפי"ז י"ל בדברר שאיב"ס אינו מחוייב בהשבה וכן להשביה האבידה, רק צrisk לדואג שלא תפסד, וכל שלא תפסד היינו חיוב השבה דידיה.

אלא דהעומד לנגר עני הם דברי הנ"מ ב"מ (דף כ"ו ע"ב) אמר רבא ראה סלע שנפלה ונטלה לפני יושע ע"מ להחוירה ולאחר יושע נתכוון לנגולח עופר משום השב תשיבם. ובראשונים ובפרש"י נקטו דאיירי בסלע דלית בה סי', אלא דהו יושע שליט, ואכמל' בוה. ולפי"ז מבו' נגמ' בוה יש דין דהשבד תשיבם. ובאמת דהמעין בדברי התוס' (דף כ"ה ע"ב) ד"ה ואם מוכח מדבריהם נגמ' בדבר שאיב"ס כشنタルו יש חיוב השבה שכ' אבל הכא אם כי יודע שהיא אבידה, כי חייב ליקחנה ולהשבה לבעליה אם כי יודע של מי היא. וכן מדברי הגruk"א (דף כ"ו ע"א) הנ"ל מבו' דברשנタル באופן דיש טב"ע ויש אפשרות חורה, מחוייב בהשבה. וע"כ נגמ' הרץ הנ"ל לא כי רק דעתנו מחוייב להגביה, אבל אחר שהגביה מחוייב בהשבה, ומשום דלא חייבה תורה להגביה אלא באבידה שיש בה סימנים, אבל משנタル, מחוייב בהשבה ע"פ טב"ע וכמו"ש הגruk"א שם, ע"ש. אלא דתקשי מדברי הנ"מ ב"מ (דף כ"ו ע"ב) בהמתין

יאוש, וטעמא דמלחתא י"ל, דמרקא דشملה לא יlfpi' שהוא שלו, רק יlfpi' דליך חיוב השבה ולא תוכל להתעלם, וכן כל חיובי אבידה שהם מהמת השבה. משא"ב מקרא דזוטו של ים יlfpi' שהוא שלו לעשות בו כחפות ורצוינו, וזה ל"ש אלא היכא דaicא יאוש ממש, משא"ב קרא דشملה מיריעי מצד האבידה דאין לה סימנים ותובעים, דוה שיך גם באבידה שאיב"ס ונטלה קורם יאוש. ובאמת שגמ' בתוס' (דף כ"ה ע"ב) שמהם חובי הגruk"א לא מבוי להדי' דיש חיוב השבה בנומל בספק הנות, כיון דבאמת אינו מחוייב ליטלה ולהשבה, אלא שאם נטל מחוייב בשמייה בלבד, וא"ב גדר באיסורא אל' באיב"ס נמי, אין יסודו מדין חיוב דהשבד תשיבם, אלא מדין שומר.

ולפי"ז יש להבין דברי הש"ך (ס"י ר"ס סקכ"ו) שכ' שם דבמגבה אבידה שאיב"ס, רשאי לעשות בה מה שירצית, כיון שא"י של מי יחויר. רקadam נתברר של מי הוא, צrisk להחוירו, ול"א כיון דעתויאש וכבה בו, וכן צידד בע"כ. ודבריו לכאו' צ"ב, adam הותר ליבות בכח"ג, למה מחוייב בהשבה. ואם לא זוכה, איך משתמש בממון דלאו דידיה. ועי' (ס"י רס"ז ס"יח) דאפי' לצורכו ולצורךה אינו רשאי להשתמש. אלא נרי דבריו דליך חיוב השבה, א"כ כל זמן שא"י למי הוא יכול להשתמש כיון שאין עומד להתרבר, ומ"מ הבעלים אינו מפסיד, כיון דלבשוודע של מי הוא יחויר לו את שלו, ודוע"כ. ועי' ש"ך (ס"י

ראיין הלווה יכול להקדישו עד שיפדרו בדמים, וככה"ג ממשنبي יאוש ושר' בוגניביה. וע"ע בנתה"מ (פסק"ד) ש' עוד רבודיע הלווקה שהוא גובל נר' דאפי' גוף החפץ לך' כלל, ובין שידע שהוא גובל, נתחייב להיות שומר לבעלים לדין הרמב"ז בה"ג לך' לה. ולכאבי תמה בין' דבנטלה ע"מ לגולה מודה הרמב"ז דקונה האבידה, ובכאן הרי נתכוון לקנותה אף דידע שהוא גובל. ועיי' סמ"ע (ס"י שם"ט פסק"ח) דלבאו חולק זה על הנטה"מ דבכה"ג באמת קונה החפץ וציריך להחזיר הרים. וע"ש בב"י (ס"י שם"ט) דבידע שהוא גובל מקרי באיסורה (הובא בשם"ע שם בקוצר), ולא קנה גוף החפץ כלל, ע"ש ואכمل'ב בעות.

והנה יעוי בשו"ע (ס"י רס"א) לגבי אבידה מדעת דס"ל להר"ט וכך נפסק להלכה (שם פ"ד) דאבידה מדעת, נהי דיין חיב בהשבה, מ"מ אסור לרואה ד"ז ליטול לעצמו. ומ"מ אם נטול, אין זוקק להחזיר, שנא' אשר תאבד פרט למאבד לדעתו. ועיי' בנתה"מ דאבידה מדעת בדבר שאין בו ס"י דמי, כיון שא"צ להבריזו (ומבו' אגב אורחיה בנתה"מ שלא כהגרעך"א הנייל, דאפי' הנביה אינו חיב בהברזה אפי' בטבעת עין), והגנ' סובר הר"מ, לאחר שנטול הוא שלו, רק אסור לכתחיה ליטלה. ועיי' בנתה"מ שאסור לאסברה לש"י הר"מ בהא דס' הנוח לא יגע ואם נטול לא יחזיר, וס"ל להר"ט דהרי אלו שלו בעבר ונטלה. ותמהו כל

לה עד שנתייאשו הבעלים ונטלה דעובר משום לא תוכל להתעלם. דהא כיון דאיירי בדבר שאיב"ס וכונ"ל, הא לא הר"ן ליבא חיוב הגבהה כלל, ולמה עובר אלא תוכל להתעלם.

והנה נישב עניין זה על נesson, וממנו נובא לביאור דין זה דבאיסורה אל' דגבי חצר. דהנה יעוי בשו"ע (ס"י שנ"ג) דנהלכו הראשונים לגבי יאוש ושר' דקונה הלווקה, לדין הר"ט קונה וציריך להחזיר דמים. ורש"י והרא"ש ושאר הראשונים ס"ל שלא בעין חורת דמים, אלא קונה לנמר, וע"ש בסמ"ע (פסק"ז) ובב"י שם שפירשו בן מחלוקתם. אמן הש"ך שם (פסק"ז) תמה ע"ד, ונקט, דלהלכה לא פליני הראשונים לגבי יאוש ושר' כלל, דלבאו"ע לך' לעניין דמים. והוא משום דהה"ט איירי לעניין נב מפורסם דווקא, ובזה הוא דקאמר דברי חורת דמים, וטעמא, דברין דקונה מנגב מפי' א"ב באיסורה אתה לידי, ול"ה ש"ר גמור ומהזיר מותר הרים ששווה. והביא מבעה"מ להר"י בה"ג ממש, ע"ש. וע"ש בנתה"מ (פסק"ד) שהסכימים לדבריו ומשום דבכה"ג חישב באיסורה אתה לידי, והביא בן משפטם"ק בשם רаб"ד. והנה יעוי בקוצה"ח (שם סק"ב) דנקט בר' הראב"ד (זהה בר' הר"ט דבוגתה, וע"ש בח"י הנחות חת"ס דהראב"ד שיטה אחרת הוא. ומ"מ הקצות השווה אותם להרדי, ואכ"מ). דהך חורת דמים הוינ' נירען ושירות בקניין, ומשמי שם דלא'ה דיריה ממש, ולא מקרי לכם עד דיחיב דמים. וע"ש שדרימה זה ממש למשכון,

להשיבה כי חשב שכך הדין, לה'ח באיסורה. והיינו בנו'ל, דכה'ג דמי ממש לנגב שאינו מפורסם המבו' בש'ך (ס' שנו'ג) דלבו'ע קנה החפץ, ולא מקרי באיסורה אתה לידיה, ודוק' כי הוא נכון. ועוד ראי' נרי' ליסוד זה ממש'כ נכון. והנחתה'מ (ס' שם'א סק'ב) דהמציל מן הלייטים הרוי אלו שלו, אף דבנוטל בע'כ דגלו'ן לא מקרי שינוי רשות מבוי שם ס'ח, והיינו דהך לדלייטים הו'י באבידה ולא גוילה, כיון דהבעלים נתיאש קודם שבא ליד הגלו'ן, ולבן אף שהציל אחר שבא ליד הליטים, מהני לזכות בו. ולכאו' תמה, דכיו'ן דבא ליד לסיטים אחר יאוש, כבר זכו' בו הלייטים, ומה מהניתו זכית המוצא שהציל. ולהנ'ל א'ש, דהיכא שנורתה הוכיה באבידה באה בסיבתו של הוכחה, ל'מתו לזכות. ומש'ה ליטיטים לא מציע זכי, ואחר מציע זכי. ודוגמא לדבר הם דברי הנחתה'מ (ס' רצ'א סקי'ד) שב'adam יילך ראובן ויקח מעות של שמעון, ויטמן בקרע מחשש שהוא יגנבו, ונתקו'ן לטובה שמעון, ולא חם'כ שכח היבן הטמיין, חייב ראובן לשלם. דכיו'ן שעשה מעשה בגוף החפץ, וע'י מעשיו ניוק חפץ חבירו, חייב. וכן שומר שלקה חפץ חבירו והטמיינו, ושכח היבן, מקרי מזיק, וכמו'ב מובן בזאת אם לkerja חפץ חבירו ורוצחה בעת לזכות בזה, מקרי באיסורה, ודוק'. והיינו משום רבגניתה נהנה רק מן המותר, משא'כ נבי אבידה נהנה מכל דמי האבידה, וצריך להחויר כדי שווי כל האבידה. ולפמ'ש'כ הקצואה'ה (ס' שני'ג) הנ'ל, הוא

הראשונים ואחרונים מ"ש מדין ישלא'ם דבאיםורה אתה לידיה. וכ' הנחתה'מ דבאמת הבעלים התיאשו כבר מן הנגולות, רק עדין הוא ברשותו, ומ'ט למ' יאוש בראשות כ'ז' שלא נדו מקוםן, ומש'ה אסור ליטלן, דע'ז' מפקיע מן הבעלים אבידתם, ע'ש.

ומעתה נר' דבכל דבר שאיב'ס איסורה דיריה היינו שנורם עי'ו לנתק החפץ מן הבעלים, דכיו'ן שעדיין לא מיASH בעלים להדי', וע'י נטילתתו מהני יאוש, והוא גופא מקרי באיסורה אתה לידיה. דאף דלכאו' בהתריא את' כיון דליך חוב השבה, מ'ט לנתק חפץ מבעליו ע'י קנית רשות דהתירא, מקרי באיסורה כשבמודע מתקoon לך, ושאני נבי אבידה מדעת הנ'ל דרhommeña מעיטה להדי' אשר תאבד פרט למאבד מדעתו, והיינו דלהה'מ לא קאי המיעוט עיקר פטור השבה, שלא גרע מכל מקום המשתמר לנמרי שאינו חייב בהשבה, כיון דמדעת הונח שם, ובן מבוי' בנתה'מ (ס' ר'ס סקי'א). וביו'ן דריש פטור השבה אחר שהגביה, ל'שתו באיסורה, ובן שאני גם בהחיא דנתה'מ (ס' ר'ס ס'ק י'ג') דהיאוש בבר ה' לפני בן, אבל נבי אבידה שאיב'ס שפיר שיך דין באיסורה, ומשום דאסור ה' להגביהו כלל (וכ' מל' הר'ן שהובא לעיל). וייסוד לדברינו עי' סמ'ע (ס' ר'ס ס'ק מ'ב) שכ' דהא דaicא באיסורה נבי דבר שאיב'ס, היינו דוקא כשהווין לזכות בה. אבל באופן שלא ידע שאסור ליטלה (نبي ספק הנוח, ע'ש), ונטלת ע'ט

שאין בו ס", הוא שורצה לזכות ע"י חצר וניח"ל בוה, ועי"ז נתק מרשות בעליים. אבל באופן שאינו רוצה לזכות ע"י חצר, אלא ע"י הנבהה, שפיר ובה, ומובן גם היא רכתיב הנתיה"מ (ס"י שנ"ג סק"ד) דאף שכoon לknoth ולא להשיבה, שייך ביה דין באיסורה. וזה גלעד הביאור האמתי בדברי רבינו בעל נתה"מ,

אמנם רבינו הגרא"א נקט גנדר דין באיסורה הוא משום שהוא מהויב להנבהה משום דין חיוב השבה. ולפ"ז להרין ועוד ראשונים דיליכא דין הנבהה בדבר שאיב"ס, ליכא דין באיסורה. ואפי' לד' הרמב"ן דמשום דין שומר הוא דיליכא דין באיסורה, ואפי' בדבר שאיב"ס, ומוכח דיליכא בדין השבה, היינו לבתר דעתל, אבל קודם שנintel וכו' גבי חצר שאינו רוצה לזכות, ליכא באיסורה, ע"ש. אמן גם הוא חומרה דעתה הנ"י מיהא וודאי דאף בדבר דיליכא סימן, יש דין באיסורה, מדתירין היהיא מצא בחנות משום דבראיסורה לא זכה בה בעל החנות, והתם קאי אותן צד דברישא מيري באין צורורים, וכל מהלך הגרא"א הוא שלא ע"ש. וכל בדרכו שאיב"ס ובין בדנקטנו עד כה, בין בדבר שאיב"ס ובין בחצר. והיוiza מות, ד"ה הש"ך ונתח"מ דגס בדרכו שאיב"ס אמר"י באיסורה, ולא מצי וכי מדין חצר אפי' אחר יאוש. וד' הגרא"א דדרעתה הנ"י אין זוכה בחצר בדבר שאיב"ס, ולד' הרוטש שפיר יכול לזכות בדבר שאיב"ס אחר יאוש. ובדבר שיב"ס, לבו"ע אין יכול לזכות בחצר אפי' אחר יאוש. וממוצא דבר

שיעור בקנין, וליה דידיה. ואולי לפ"ז יובן הש"ך (ס"י ר"ס ס"ק כ"ז) דשרי להשתמש באבידה, כיון דבאמת קונה החפי, אלא דאייבא שירא בקנין, ויש עוד להאריך, ודי בזה.

עכ"פ לנדר גבי חצר נמי נר', נהי דקונה שלא מדרעתו, היינו דסני בניחותא דידיה, מ"מ והוא גופא מקרי באיסורה, כיון דניח"ל לקנות (ול"ד לדברי הסמ"ע הנ"ל, שם לא ניח"ל לקנות, אלא רוצה להשיבה), והוא גופא מקרי באיסורה, דעתו זכיתו בחצר מינתיק להבעלים מאבדתם, ותו לא מצי זכי בית כלל. ונר' מה"ט דאפי' דבר שאיב"ס ג"כ שייך באיסורה אתה לדייה, דנהי דיליכא חיוב השבה, מ"מ הו באיסורה כיון דעתו זכיתו אינתיק מרשות בעליים, ול"ט זכית איסורה למיזבי בה. וראי' זה מדברי הרא"ש (רף כ"ז) הנ"ל שב' דח' דאמוריים הפרק נינחו וכוכו בהו כל ישראל. ושם מעולם לא הגיע לידי, וליכא בה ס", ואפ"ה שייך בה באיסורה אתה לדייה. וב"ה להרדי ד' הש"ך (ס"י רס"ב סק"א) דבחצר אמר"י באיסורה אתה לדייה אפי' ליכא ס". ועיי' בנתה"מ (ס"י רס"ב סק"א) שהק' מהא מצא בתבואה בלוקח מן התנער, שאם בון לזכות מדין חצר, שייך דין באיסורה, אף דתתם איירי בדלית בה ס", כמפור בשו"ע (ס"ע י"ז), ע"ש. והנה לפמשנית א"ש דברי הנתיה"מ שכ' דין רוצה לזכות בהנבהה ושלא ע"י חצר שפיר זוכה ול"ש דין באיסורה, ממשם דאדרבה, כל דין בחצר ודדרבר

ל"ז אות ח') שכ' מדרנסיה דכל מש"ב הנטה"מadam מוחה ואינו רוצה לוכות מדינה רחצר אלא ע"י הנבהה, זהו דוקא בשלא ידע מן האבידה קדם יאוש, אבל בשידע מהמצאות האבידה בחצירו קדם יאוש, בזה ע"כ מוכרה לוכות בה. והנה בד' הנטה"ם גופה נר' דאינו מהוי להנבהה, וא"כ מהכ"ת לנ' דיווחה בה בע"כ, דהא לא ס"ל הבי. אמנם בדבריו רהכברה הוא מן הסברא. אמנם לכאו' דבריו יתכנו בש"י הגruk"א. אמנם הגruk"א נקט שם גם גבי מצא בוחנות, דלא זכי בעל החצר. וכן גבי מצא בגל, רהתם هو שלא מדעתו, וא"ה מהוי בהשבה. ומה שהביא באמר"מ ראי' דבօפן שהנבהה נתחייב בהשבה דמנהנא, וכמו"כ גבי הצר בידע, לא הבני, דמן למא לנ' דמנהני קניין הצר לחיבבו בע"כ בחויב השבה, וצ"ע לע"ע בכלל זה.

וא"כ יוצא לדל' הגruk"א לכאו' לעולם א"י לוכות ע"י הנבהה, בין בשידע ובין בשלא ידע, בין דמוהיב בהשבה. ונחי רכל ומן דלא ידע אינו מהוייב בהשבה בפועל, מ"מ בשידוע מן האבידה ל"ט למחות למפרע, בין דעתך מהוייב להנבהה האבידה, דאליך שוב תקשי קו' הגruk"א דבכל הצר יתנה שאינו רוצה שתקנה הצר עד לאחר יאוש. אמנם בזה חלקו האחرونים دمشום חיווב השבה יכול לוכות ע"י הנבהה ולא ע"י הצר (עיי' חז"א ב"ק (ס"י י"ח סק"ד)), אבל בשורצה לוכות,תו ל"ט אף ע"י הנבהה, נתחייב בהשבה ממשום הקניין.

נבין, דלהגruk"א יש חיוב השבה ולא רק איסור זביה, דהא טעמא דהגruk"א הוא שמהוייב להנבהה להתחייב בהשבה (ובכל דליך חיוב השבה ל"ש ביה באיסורא), משא"כ לטעמא דידן, וכן לטעמא דהחו"א והאמר"מ שהובא לעיל, אייז רק איסור זביה, אבל לא חיוב השבה, דכל ومن דלאathi לדייה רק לחצירו, אף"י בדבר שיב"ס לא מקרי מהוייב בהשבה, אלא שובייתו הוא זביה איסורא, וכש"ג או כדברiar רביינו החזו"א, אבל וודאי אינו מהוייב בהשבה. ולפייז לכאו' גם בשמרה אינו מהוייב, דלפוייר כל דין שמרה הוא מהמת חיוב השבה, ועמשנת'ל.

ב. באופן שאינו רוצה לוכות ע"י הצר ועיי' במחנה"א הל' קניין הצר (ס"י ח') שכ' בד' הראב"ד דס"ל גבי הצר אמר"י בא"ל. (ועש"ך (ס"י רס"ח סק"א) דס"ל דגס הר"מ מודה לו. ובמחנה"א שם לא נקט בן, ע"ש) דהינו דוקא בשוכחה בתורת הצר, אבל פשוטא adam רוצה לוכות ע"י הנבהה אחר יאוש ולא ע"י הצר, דמנהני. וזהו בדברי הנטה"ם (ס"י רס"ב סק"א) הנ"ל דמנהני לוכות ע"י הנבהה שלא ע"י הצר. אמנם להגruk"א הנ"ל ל"מ, בין דבע"כ מהוייב בהשבה. ולד' הנטה"ם ומחנה"א משמע דאפי' יודע בודאי באבידה, איןנו מהוייב להרצות להנבהה. ולד' הגruk"א יש להסתפק אם בונטו הוא דוקא בשידוע באבידה, דאו אמר"י שמהוייב להנבהה, או דאפי' ללא ידיעתו מהוייב בהשבה. ומצאתי באמר"מ (ס"

בעניין זה, דעתך כאן לא אמר הריטב"א אלא בדבר שיש בו ס"י דיש חיוב השבה, אבל בדבר שאיב"ס, גם אחר יכול לזכות אף"י הניע לידי. אלא בבחצר אף"י יש בו ס"י, לד' הנטה"מ כל שאיןו רצוח לזכות, יכול אחר לזכות ג"כ, דלא גרע ממה שהוא יכול לזכות. אמן בחצר נר' נמי לד' הגראע"א בהכיר בה, שמצויב לזכות, שוב אין אחר יכול לזכות. וכ"ה לד' הנטה"מ באופן שרווח, לזכות, דמ"ש הנגביה או זכתה לו חצירו, אלא דבראונן שלא ידע מהאבדה, ובא אחר שהגביה, בויה הוא דכתב הנ"י הנ"ל וכן הרא"ש דאחר יכול לזכות בה, כיון דבראת לא נתחייב בהשבה. ונהי דאייהו נופיה לא מציא לזכות לד' הגראע"א הנ"ל, כיון דמצויב בהשבה, ול"ט לומר אני זוכה למפרע וכמש"ל, אבל אחר שפיר יכול לזכות. ובזה נר' הגם בבא לידו יכול אחר לזכות בדבר שאיב"ס אם נאמר גם אחר שהגביה לא נתחייב בהשבה וכמו דמשמע קצת בש"ך (ס"י ר"ס סקב"ו) ע"ש ועמשנת"ל בדבורי. מיהו לד' הגראע"א הנ"ל, לדבוק"ע אחר שהגביה חייב בהשבה, ה"ה בדבר שאיב"ס לא מציא אחר לזכות. וכ"ד הקצוה"ח (ס"י רנ"ט סק"א) לאחר שהגביה אפילו דבר שאיב"ס חייב בהשבה.

וננה נר' לדון בדבר חדש, דנ"ר' רבל הדין לאחר לא מציא לזכות הוא מיתלא תלוי בהדין דמבו' בשוע" (ס"י שפ"א ס"ה) דלא הוא שינוי רשות, אא"כ מכרו או נתנו לאחר. וב' הנטה"מ (שם סק"ב)

וכ"ה דעת הנטה"מ (ס"י רס"ב סק"ב). וד' האמר"מ וכ"ג ד' הו"א הניל רבשכבר בה קודם יושם מחויב בהשבה בע"ב, ול"ט לזכות אף"י ע"י הנגהה, אבל بلا הבהיר בו הוא דממני הנגהה.

ג. באופן שאחר זוכה מבעל החצר והנה כל הנ"ל הוא באופן שבעל החצר זוכה במציאות, אבל אחר הוועה במציאות אחר יושם שפיר יכול לזכות. ואף הריטב"א (ישן, דף כ"א ע"ב) כי ראפי' בא אדם אחר וחזקק בה אחר יושם מיד המוצא קודם יושם, לאו כלום הוא, דכיוון שהמושא נתחייב להזירה שהרי באיסורה אתה לידיה, מאן דחזקק בה מידה דההוא מושם לאו כלום הוא. אמן נבי חצר מובה לא בך, דהרי ברא"ש נבי מזא בגל ובכוטל ישן כ' דהא דלא וכי בעל החצר הוא משום דבראיסורה אתה לידיה, ואפ"ה מכוי שם דהמושא זוכה. וכ"ט להדי" בנטמק"י (דף כ"ג ע"ב) נבי ההוא נברא דאשכח כופרא בי מעורתא אתה לקמיה דרב אל זיל שקול לנפשך. וכ' הנ"י משום דידעי" דחק כופר לה' של בעל הגת, دائית דידיה הו, כיון דברשותו הו ל"ט ביה יושם. ואית ותקני ליה חצירו לבעל הגת ייל דקודם יושם הי' שם ולא עדיפא חצירו מידו דכל היכא דבראיסורה אתה לידיה לא וכי בה לעולם, עכ"ל. ואפ"ה מכוי שם דהמושא וכי.

אמנם נר' לכאו' לסיג את הדברים ולומר שבזמנים אין חילוק בין חצר ליד

יאוש קונה, ומישום ד"ר נופא קניין הוא, א"ב זה ל"ש באבידה, ודוקא בגולן דיש לו קניין גוילה י"ל דיוש ו"ר מצטרפי להדרי, אבל באבידה דהיא של הבעלים אף אבידה מקרי א"ב, ע"י נתה"ט (ס"ר רנ"ט סק"א, וס"ר רצ"ה) וש"ר (שם) וכן בננה"ט (סק"ד) מ"מ לא קנהה המועצא כלל). ל"ש לקנותה ע"י ש"ר. וסבירו זו כ' האמר"ט (ס"ר ל"ז אות ג') ע"ש. והנה בדברי הקוצאות ברמב"ן כ"ב גם בליקוטי הגruk"א,DISORD יאוש ו"ר משומם דבהתירא אתה לדייה. וע"י אמר"ט (ס"ר ל"ב סקמ"א) שפקפק טובא בביורום של האחרונים הנ"ל בד' הרמב"ן, דאי נימא בגדר יאוש ו"ר הוא דחווי כוכחה מן ההפקר, א"ב למאי דקייל (ס"ר שנ"ג ס"ד, וס"ר שם"ב ס"א) דרישות יורש לאו ברשות לocket, למה לא יוכה כוכחה מן ההפקר. וע"י נתה"ט (ס"ר שנ"ג סק"ג) שלפי סברתו מוכחה דאם פסק"י דרישות יורש לאו ברשות לocket, ע"ב כמו קניין וב"ר הר"ט הנ"ל, ע"ש בariebot. וא"ב תקשי דידן אידין. עוד החק' דמא依 בגנוב ואח"ב הקדיש חל העכzzל כד' הרשב"א דהקדשו וקניתו בגין בא' (ובכן תי' הקצווה"ח (ס"ר שנ"ג סק"א) עפ"י"ר הרשב"א אלו בפ' מרובה, ע"ש), ולפ"ז הכרית דגמ' הראשון קונה בחצטרפות יאוש.

והנה לענ"ד נר' לתרץ קושיותיו, חדא משה"ק מהא דרישות יורש לאו ברשות לocket, י"ל משומם דבל גוילה אית' בה נמי דין אבידה, וכדמוכה ברמ"א (ס"ר שם"ח

הטעם עפ"י"ד התוס' ב"ק (דף ס"ט ע"א) דהגולן נתחייב בהשבה, וע"י נטילתו הוא חב להגולן. ולפ"ז הכא נמי, דבשהמוצא מחזיק הרינו חב להמוצא קמא, ולכון לא וכי אף לאחר יאוש, דהרי יאוש ילפי מאבידה, ואבידה כשבאיסורה אתה לדייה שווה לנזילה, כאמור בתוס' ב"ק (דף ס"ו ע"א). ולפ"ז יצא הדין, אדם המוצא נונתנה מדעתו, וודאי וכי. איברא דבאה יlid ולחלק בין גוילה לאבידה, אלא דלבאו דיז' במא' שניי, דעת"י קצוה"ח (ס"ר שנ"ג סק"א) שהביה' מדברי המלחמות פ' מרובה ובתוס' ר"פ לולב הגולן DISORD הדין יאוש ו"ר קונה, איינו מצד הצטרפות ש"ר ליאוש, ובש"ר נופא הוא קניין, אלא יסודו מכך דעת"י ש"ר هو בהתירא אתה לדייה, וכל דלית ליה היוב השבה קונה. וועל' הרמב"ן תדע דיוש ל"מ אלא היבא דבהתירא אתה לדייה, ל"מ יאוש, ואפי' דבאייסורה אתה לדייה, ל"מ יאוש ל"מ, כיון דבהתירא שעתא שבא לידי עדין רשות בעליים עליון, כ"ש גולן עצמו דאתא לידי באיסורה, דל"ק. ואפי' מאן דפליג בהא, מודה בהא וביאוש ו"ר דקני משומם דבהתירא בא לידי דומי' דאבידה, עכ"ל. ומכו' דקניין יאוש ו"ר גוילה יסודו מדין יאוש דאבידה, והוא עפ"ז הגמ' ב"ק (דף ס"ו ע"א), ומהנה נדע דבל אבידה בשאותי לדייה באיסורה יהני ביאוש ו"ר המוכרו או הנוטנו לאחר.

איברא לד' הר"ט שב' הקצוה"ח (ס"ר שנ"ג סק"א) דס"ל דאפי' ש"ר ואח"ב

ע"א) דהא דآخر אינו זוכה ממשום חיוב השבה של ראשון, ורק באופן שמסכימים להקנות מהני, אבל בחלוקת עצמו לא וכי, א"ב י"ל דזהו טעם הריב"א, וכמ"ש הרמב"ן הנ"ל וcdnktו האחרונים בדעתו, ריאוש באבידה וניליה א' הו, ומה דקנו ביואוש ושר' ממשום דבהתירא ATI לדייה. וא"ב לפ"ז גם באבידה ביואוש ושר' קני, אלא דלפיו יצא דבר חידוש דאם נאמר בדבר שאיב"ס ליכא חיוב השבה וכדכתבת הגראע"א בחידושיו (דף כ"א ע"א) ושכנן לבאו מוכח בש"ך (ס"י ר"ס ס"ק כ"ו) עוד ראשונים ועמ"כ לעיל בות, וא"ב כיון דלא נפסיד בוה כלום להוציא אם יקח ממנו, וכל המנעה לזכות מצד עצמו הוא ממשום חיוב השבה בגולן או דמווצא, ובאופן שאין מפסיד כלום יכול ליבות אחר יאוש בע"כ של מוצא, ומטעם דמווצא נופא לא מצוי לזכות בה דבאסורה אתה לדייה, ומ"ט חיוב השבה ליכא. אמן להגרעק"א (דף כ"ו ע"א) והקצואה"ח (ס"י רנ"ט סק"א) דآخر שהגביה גם בדבר שאיב"ס קודם יאוש שפיר איכא חיוב השבה או בדבר שיב"ס נהי דאי"י לזכות בו בע"כ של מוצא, אך מדעתו וודאי שיכول ליתנו לנו. מיהו כל זה לד' רמב"ן ותוס' ובדפסק הרמא"א (ס"י שנ"ג סק"א), אבל לד' ר"ט הקצואה"ח (ס"י שנ"ג סק"ג) ובפ"ט שביאר ושׁו"ע (שם) למ"ט יאוש ושר' באבידה, דרך גבי גולן דעתו ליה קניini גnilה. ובמו שנקטו האחרונים (אמ"מ ווער).

ועי" אמר"ט שכ' לשיטתו, דלבו"ע למ"ט יאוש גnilה גבי אבידה, דאם רואה

ס"ז) וכגון בראובן היודע ששמעון גנב חפי, מהויב מצד השבת אבידה להшиб החfine לבעים אם אין לשמעון טענה עליהם. וכיון שכן, הרי מצינו באבידה גבי מצא בנל שכ' הרא"ש דבעל החצר באיסורה בא לידי, ואפי' הורייש החצר לבנו מקרי נמי באיסורה, והיינו דכל שהווכה בא מכח סבת המוצה ולולי סבת המוצה, כגון חצירו, אף"י מכח החצר ועי"ז זכה הלוקת, והוא מקרי באיסורה, כיון דבסבת החצר זכה בה. אבל אה"ג אם יזכה באבידה גוףא, נרי דגמ' הרא"ש מודה דזוכה, וה"ג גבי רשות יורש לאו בראשות לocket, כיון דהוירש כל סבתה זכה מצד עצמו לזכות בה, ולית ליה סבה מצד עצמו לזכות בה, ממילא גם לנבי רשות יורש דידייה, מקרי באיסורה. וברא"ש מבוי דיסוד הנ"ל איירי אף"י באבידה שאיב"ס, דהא איירי באבידה של אמרויות, ולא בא מעולם לרשות ישראל. (וחביאור במשנ"ת בנדר אבידה שאיב"ס) וגם משה"ק מהא בגולן והקדיש, כבר עמד בוה נופא רבינו הקצואה"ח (ס"י שנ"ג סק"א) ותי" דהקדש שאני, דהוא מצטרף לשם, ובזה וודאי סבר"י דהוא מצטרף עם היואוש לכות גם להגולן, ע"ש. וש"י הייש"ש בהר"ט דיאוש ושר' קונה גם להגולן, ע"ש. וע"ע בגראע"א (בליקוטים) שהביא ראה בד' הרמב"ן נמי בגולן ל"ק, ע"ש ואכמ"ל.

ניחדר לדידן דלפמש"כ הנטה"מ (ס"י שם"א סק"ב) בשם תוס' ב"ק (דף ס"ט

ס"א). ובאמת צ"ע, דלפמש"ב הנת"מ (ס"י רס"ב סק"א) דהדין דבא"ל דגבי ה策 הוא משום שרצויה ל Kunot, דעת קניין הח策 בשביilo מקרי שבא"ל, ובשאינו רוצה בקנין הח策 לא מקרי באיסורא, לבאי מוכח דבח策 שאינה משתמרת דל"ש בה קניין, לש"ג דינא דבא"ל.

ואפשר למה שנתבאר לעיל בפונחת ר"א ונתיה"מ בהגדרת באיסורה נבי הח策, אם הוא מהתורת חיוב השבה, או מאיסור ובייה, א"ש, משום דלהגרע"א בעצם מה שנכנסה האבירה לרשותו מחויב לטrhoה בהשבתה בשימצאהן אצלו, משא"כ איסור זביה ליכא כל זמן שאינו זוכה מחמת הח策 גופא, וכמשמעותה הנתיה"מ, ודוק.

ה. באיסורה בח策 השותפי
ולענין策 הרואי' ל Kunin, הנה אם נאמר דבעי'策 הרואי' ל Kunin, וכןו שדעת הרבה מן האחرونים ומכללים הנתיה"מ ובנ"ל, הנה לפמש"ב הנתיה"מ והקצווה"ח (ס"י רס"ס) דבח策 השותפי יש ברירה, וכשהוחמשה היא שלו לנMRI, ובפרט לפמש"ב הנתיבות (שם סק"ט) דמי שאינו עומד בצדו מקרי לנMRI אינו משתמר, וליק ליה, כיון שאינו משתמר מחמת שותפו שעמו, א"כ ל"ש בזה באיסורה. וגם יש לצדדים שונים להשותף הנוכחות גם ליק הח策, כמ"ש הנתיה"מ וקצווה"ח שם, לדינא בח策 השותפי בעי' שיבכה הא' לחבירו, וכןו מגביה מציאה לחבירו, וכשהלא ירצה הא' ליק השני ג"כ. אלא שבואה יש להסתפק

בח策 אבידה קודם, דמהויב בהשבה ואין אחר יכול לזכות בה. וכבר הערנו לעיל לדל' הנתיה"מ (ס"י רס"ב סק"א) ליתא, וגם דלהנק' אחרים בד' הר"מ מהני לזכות מדעתו גם בשנתחיב בהשבה, ובשנית ודוק.

ד. באיסורה בח策 שאינה משתמרת
ולגבי השאלה אם גם בח策 שאינה משתמרת שיק דין דבא"ל, הנה תנן במתני" (דף ב"ו ע"ב) מצא בחנות הרי אלו שלו. ובתומ' (דף ב"ו ע"א) ד"ה דשתייך פי' חטעם, משום דאין היה להמצאה. אכן בר"מ כ' וויל המוצא מעות בחנות אם היה בין תיבה להנוני הרי הס של בעל החנות ואם מצאן על התיבה ואצל' מתיבה ולהזין הה' של מוצאן ולמה לא תקנה החנות לבעליה לפי שאינה策 המשתרמת וצ"ל תקנה לי חנותי, עב"ל. ובראב"ד בחשנות א"א יש מי שאומר אף' אמר תקני לי רשותי לא קנה לו לפוי שבאה לו שם המציאה קודם יאוש וחצירו בידו, עב"ל. ומוכח לבאי' בראב"ד דס"ל דאפי'策 שאינה משתמרת דל"ק, מ"מ מקרי באיסורה אתה לדייה. ועש"ך (ס"י רס"ח) ש' בד' הר"מ מודה דשייך ביה דין באיסורה אתה לדייה, אלא שפי' גם אליבא דרבא, ע"ש בארכיות. וכן א"י בגערק"א בחידושיו (דף ב"ה ע"ב) ד"ה ורמיינהו, ע"ש.

אמנם יש מן האחرونים שחלקו ע"ז, וס"ל דבח策 שאינה משתמרת לש"ג דינא דבא"ל, עיין שוע הרב (ס"י רס"ב

נאמר דלחצך ל"ב ראוי לחייב דין זה, א"כ מקום להסתפק, וכמוון. אך לצד הב' מסתבר, גם כאן לא מקרי באיסורה, דס"ס לא זכה כ"א מהם מועיל גם לעניין דין באיסורה. והנה אם באבידה.

לפי"ם דמבו' שם דנדן כל העולם שפיר ווכין בחצר השותפים לעניין זה שאחרים אינם יכולים לזכות בה, א"כ בינו דין להם בה צד זמיה לעניין זה מיהא, שמא מועיל גם לעניין דין באיסורה. והנה אם באבידה.

העלוה לדינא:

א. בעיקר הנדון אם יש חיוב השבה בדבר שאיב"ס (שנدون בדברינו אנב אורחא לעניין באא"ל דחצך), הנה ד' הר"ן אסור ליטלה, וכן משמע בריטב"א דליך חיוב השבה נבה. ובגרעוק"א לבאו' נר' דבריו סתרן אהדרי, שבחדושיו (דף כ"א ע"א) כ' דליך חיוב השבה אף אתה ליריה, ואילו בדף ב"ו נקט דהוא פלונטה דחתום' ונ"י, לד"תוס' ליכא חיוב השבה, אלא שאם נטל מהויב להשביך רק אם הוא דבר דיש בו טב"ע. ור' שו"ע הרב דיש חיוב השבה אף בדבר שאיב"ס, ע"ש. ור' הקצה"ח דליך חיוב השבה, אך אם נטל מהויב להשביך.

ב. לנבי חצר דשייך בה דין באיסורה אתה ליריה, ד' הש"ך ונתח"מ וכן לפי"ם דנקטו החזו"א ואמר"ם דין יסודו מצד חיוב השבה, אלא מצד איסור וכייה, לבן דין זה שייך בין בדבר שיב"ס ובין שאיב"ס, ובשנ"ת בפניהם. ולד' הגרעוק"א דיסודו מדין "хиוב השבה", יהא נפ"מ לד"תוס' הנ"ל באות א' ל"ש דין באא"ל נבי חצר אלא בדבר שיב"ס, ולד' הנ"י ושוו"ע הרב שייך דין זה אף בדבר שאיב"ס.

ג. דין באא"ל דחצך לד' הנתח"מ הוא רק כשרוצה לוכות מהתורת חצר, אבל בשמותה, בין שמחה אחר שהכיר בה קודם יאוש, ובין לאחר יאוש, מהני לוכות בהגבלה. ולד' הגרעוק"א לעולם ל"מ מהאה בדבר דשייך באא"ל נבי חצר. ולד' החזו"א ואמר"ם אם מוחה בשחכיר לאחר יאוש מהני, אבל בשחכיר בה לפני יאוש ומוחה, ל"מ.

ד. באופן שבא אחר ליבות באבידה שבאה לחצירו של זה העלינו, לד"ר רוב הראשונים וכדפסק הרמ"א (דייאוש ושר' משום דברתירה ATI ליריה) א"כ להשי' (באות א') דליך חיוב השבה בדבר שאיב"ס, יכול לוכות בע"כ של מוצא. ובדבר שיב"ס רק באופן שיתן לו מדעתנו. ולד' השו"ע שפסק כהר"מ, ל"מ באחר שיוכה באבידת בעל החצר.

ה. אבידה הנמצאת בחצר שאינה משתمرة, לר' הראב"ד וכ"ט בש"ך וכ"ב הגרעוק"א שייך בה דין באא"ל. אך הרבה מן האחרונים נקטו דל"ש בה דין באא"ל ומכללים שו"ע הרב, וכ"ט בנתיה"מ.

ו. בחצר השותפים העלינו לבאו' (ועדין צ"ע) דל"ש בה דין באא"ל באופן שלא הייתה משתمرة מן השותף השני (לד' הפסיקים באות ה' דלווה בעי' דין חצר המשתרמת).